

Előfizetési feltételek:

Oroszáza hazáhozérve és vidékre póttár:
Egész évre 4 frt
Fél évre 2 ..
Negyed évre 1 ..

OROSHÁZA

Hirdetési díjak:
Hirdetések a legújabb számban számítottak.
A „nyiltér”-ben a három hasáb és petitors díja 15 kr.
Hivatalos hirdetések, a hivatalos lapirányzatának feléért köze tettek.
Hirdetéseket felvételnek a kiadóhivatalban és Bille úr üzletében.

Közművelődési, ipar-kereskedelmi, társadalmi és gazdasági hetilap.

Szerkesztőség Oroszáza:
Nagy-utcán van, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelenik hetenként vasárnap.
Egyes szám ára 10 kr.

Kiadóhivatal:
Bohm és Patzauer könyvnyomdája, hova ez előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetési felhívás

„OROSHÁZA”

„az”
július—decemberi folyamára.

Midőn lapunk másfél évi létezése után a nagyérdemű közönség újabb pártolásáért esedezünk; azon tudat bátorít bennünket, hogy vállalatunknak sikerült a kifizetőt elégtel méltóság megközelíteni.

A lapunk vezetésében legközelebb felmerült változás, nem gyakorland befolyást a lap lényegére nézve, sőt figyelembe véve, hogy újabban sikerült tekintélyes munka erőket megnyerni, teljes joggal biztosíthatjuk a t. közönséget, hogy lapunk tartalmára nézve megfelelő a méltányos várakozásnak.

És hogy áldozat készségünknek annál világosabb tanujelét adjuk; ezennel ígérjük, miszerint az általunk kiadandó, szakértőleg szerkesztett „oroszázi naptár” egy-egy példányával, minden július—decemberi előzetünknek ingyen kedveskedünk.

A lap alakja, kiállítása és ára azonban változatlanul csak az eddigi marad.

Julius — szeptemberre — 1 frt

Julius — decemberre — 2 frt.

Az előfizetési pénzeket kérjük hozzánk mint kiadótulajdonosokhoz intézni.

Vidékről érkező előfizetések legcélszerűbben posta utalványnyal eszközölhetők.

Bohm és Patzauer
az „Oroszáza” kiadói.

Oroszáza, 1877. június 17.

Mi tette Angliát, Franciaországot oly nagygyá, hatalmassá? Több más tényező közül az ipar volt a legbatalmasabb emeltyű kétségelennél.

Ha gyári és kézmű-iparuk nem lenne a tudományos fejlettség azon színvonalán, képes volna e Anglia gyártmányai és iparcikkeivel elárasszani a világ minden piacát? s Franciaország nem roskadt volna össze az ötezermillió hadi sereztől?

Egy állameselőd háztartásában az ipar a fő termelő ere.

Ennek fejlődése maga után vonja a közművelődés előhaladását, szabadsága az alkotmányos uton hozandó ezélszerű hitel kereskedelmi sat, törvények alkotását, s védelme; a nemzeti haderőnek oly karban tartását, hogy általa minden jogtalan megtámadástól óva legyen!

Még viszoni az előhaladott művelt társadalom igényei, a nemzeti védelem eszközei, s ennek palza alatt a külországokkall érintkezés, biztosítják az ipar termékeinek értékesítését.

Itten kifolyog megdönthetetlen azon állítás, hogy egy állam jóléte, közvagyonosodása nem függ kizárólag a természet áldásaitól.

A legvilágosabb példa, ha Magyarországot Angliával egybe hasonlítjuk.

Szabad legyen itt némi száraz ugyan, de nem tanulság nélküli statisztikai adatok felsorolásába bocsájtjuk.

A magyar állam területe 5857 □ mérföld, Angliáé 5763, Magyarország népességének száma 15417327, Angliáé 31091910, a magyar állam területalaja 51293291 1600 □ hold, Angliáé 46186407.

Magyar állam lakosai közül 32% foglalkozik az őstermeléssel, 4% az iparral, míg Angliában 10% foglalkozik az őstermeléssel és 22% az iparral, — melyen Angliát csakis a szász királyság mulja felül, hol 25% az iparos.

Magyarországban terem átlag 43 millió buza, 32500000 kat. holdon, tehát esik egy holdra 13 bécsi mérő.

Angliában 2696000 holdon terem 58 millió b. m. buza, és így egy holdra esik 21 b. m.

Ezen a tereu Európában a kis Würtenberg az első, mert 400000 holdon termel 10 millió b. m. búzát, vagyis egy holdon 25 mérőt.

Rozsot termelünk 23 millió b. mérőt, esik egy holdra 11 mérő, Anglia termel 1372000 b. mérőt, de esik egy holdra 24 b. mérő.

Árpát termelünk 19500000 mérőt, esik egy holdra 14 m. Anglia pedig termel 53500000 mérőt, holdjára esik 29 mérő.

Zab terem nálunk 20500000 m., egy holdra esik 14 m., Anglia termel 103000000 mérőt, és pedig esik egy holdra 30 mérő.

Burgonya terem nálunk 28287000 b. m., esik egy holdra 50 m., Angliában terem 144000000 b. m., és egy holdra esik 121 b. m.

És mindezen óriási termelések daczára Anglia 1862—1872-iki években saját kivitelét leszámitva, behozott átlag évenként búzát 156 millió frt értékűt, tengerit 50 milliót, árpát—zabot 30 milliót, lisztet 42 milliót, gyapjút 204 milliót és hort 70 millió frt értékűt, vagyis összesen csak az itt elősorolt cikkekre kiadott évenként 556 millió frt, mi tal haladja hazánkknak összes bruttó kivitelét 216 millió forinttal, miért is elképzelhető, mily szédítő értéket visz ki Anglia évenként gyári és kézi készítményekben, hogy daczára ezen óriási 556 millió frt értékű nyerstermény és ipar műanyag tul-behozatalnak évi mérlegét nem zárja deficitel.

Nem lesz még talán felesleges megemlégetnünk, minő arány van Magyarországnak behozatala és kivitele között.

Magyarország 1840—1850-ik évig, tíz évet véve fel, évi átlagként behozott nyersterményekben 5947000, iparműanyagben 6796000, gyári és kézi készítményekben 40356000, vagyis összesen 53100000 frt értékűt, — kivitt ellenben: nyersterményben 29290000 frt, iparműanyagot 20290000 frt, gyári és kézi készítményt 1010000 frt, vagyis összesen 50500000 frt értékűt, tehát

TÁRCZA.

VALLOMÁS.

Hogy annyi vig arcot látok!
Tehat öröm is teremhet?
Mégis én a boldogságot
Csak hirtől ismerem meg!
Hányat boldogít családja;
Mennyi vidám mennyi kúncsen,
Sok örömet másba látja
Miből nekem semmi sínesen...
De a külső haborgáson
El csújtja szívem itt benn...
En fellelem boldogságot
Nálam lévő szüleimben.

EGYSZIV.

Ha minden el hagyott
Mit úgy binak öröm,
S egy lényre olvadt
Ugy megszokott korom.
De benne érteni
Érző szívet lelek —
Sorsom, te buteli
Kibékülök veled.

GYOPÁRHALMI.

Gyopárhalmi ingó nadszál —
Húnek rózsám csak is látszál!

Hívem eltart majd holtig az —
Iné pedig nem volt igaz,

Mert mint a nád ingó-bingó —
Te is ugy kis rózsá-bimbó —

Egy más szemtől milyen szentül
Elhajoltál a szívemtől.

Bördöghe Lajos.

„Petőfi Sándor öl!”

Néhány nap előtt ezen örömhír jarta be hazánkat — a „M. P.” után keletől nyugotig.
Bizonyos Manases Dániel volt honvéd tért haza a napokban Szibériából, hol minden törvény és nemzetközi jog ellenére 28 évig volt az orosz kormány által részint mint olombánya munkás, részint mint besorozott katona vissza tartva.

Ez állita határozottan hogy azon 2757 magyarországi fogoly között, kiket elhurcoztak a muszka sereg 1849-ik évben, volt bizonyos Petőfi-nevű magyar, kívül ő, személyesen több ízben, beszélt, s ki még most is ott maradt Szibériában.

Ezen határozott állítás felkeltvén a hatóság figyelmét, haladéktalanul intézkedett Manases kihallgatása felől; hogy alap nyújtassék kormányunknak, melyre támaszkodva vissza követelhesse hazánkknak langlelkű költőket és martyr-társait!!

A kihallgatás eredménye a „kelet” szerint következő:

Legyzöknyv.

Felvétellet a „mócsi járas szolgabírósa” által helyitt, Magyar-Kályánban, 1877. jun. 7-én.

Tárgy: A szováthi Manases Dánielnek kihallgatása, ki állítása szerint közelebből Muszkaországból jött vissza.

1. kérdés. Általánosok.

Ad 1. Névem Manases Dani, 48 éves, nőtlen, ev. ref. vallásu, alsó-szováthi születésű és földtulajdonos.

2. kérdés. Adja fel kérdezett, hogy szülőközségéből mikor és minő foglalatossággal távozott, mikor tért oda vissza és az eltávozás és visszatérés időközben, hol és minő foglalatosságban volt.

Ad. 2. Én eltávoztam Alsó-Szovátról 1849. évi május 24-én, még pedig akkor a honvédséghez lett besorozásom folytán. Mint előbb mondtam, be lettem sorozva a 67-ik honvédszázalóaljba örnagy Tolnai László vezénylete alá. 14 napi gyakorlat után Kolozsvárról a zaszlólaj kiindult Csikszerezdába, hová megérkezésünk után csata következve, ugyanott én a jobb lábczombomba lövést kapva visszavitték Csikszerezdába a kórházba, hol 9 hétig feküdtem, mire bejőve a muszka tábor, ugy engem, mint ottan még találatott mintegy 200 beteget muszka kíséret alatt átvezettek Bu karestbe és onnan tovább Pétervárra, hol 5 évig ugyanott az olombányában, mint munkás tartattam. (E tévedés a hely irant gyanusnak tetszik előítünk. Szerk.) 5 év elteltével, mint több másokat is beosztottak a muszka hadseregbe, nevezetesen a Badenczol 8. ezredbe, hol folytonos szolgálatot tettem 1877. januar 23-ig, miután a reá következő nap 24-én ugy én, mint több mások is 385 ft utiköltség és utlevélnyeréssel szabadon lettünk bocsájtva, miután még aznap hajóra szállva a jeges tengerre Eszakamerikának, (?) honnan folytatva utunkat 3 hónapon keresztül megérkeztünk Velenczebe, hol partra szállottunk. Velenczéből gőzcson Bécsebe érkezve, 3 napig vesztegeltünk 5—5 frt pénzkapas után tovább utaztunk le Kolozsvárig és így folyó évi május hó 10-én haza érkeztem szülőközségem A.-Szováthra.

3. kérdés. Adja fel kérdezett tudomása és emlékezete szerint, hogy a muszka hadseregbe lett besorozása óta, mely városokban, esetleg hadjáratokban volt? Ha csatában volt, ki ellen és hol? kapott-e sebet?

ad. 2. Besoroztatásom után mintegy 8—10

2600000 frttal több értéket hozott be, mint a mennyit kivitt.

Lássuk már most ezen szomorú arány javult-e később.

1868—1871-ik évi, évi átlagul behozott Magyarország nyers terményekben 40945000 frt. iparműanyagban 78798000 frt. gyári és kézi készítményekben 266523000 frt. azaz összesen 386266000 frt értéket. — kivitt pedig nyers terméket 348238000 frt, iparműanyagot 20403000 frt, gyári és kézi készítményt 71410000 frt, vagyis egyben 240050000 frt értéket, és így többet behozott 45000000 frt értékkel.

Ezen adatokból tehát kétségtelen, hogy hasztalan van Magyarországnak 2000000 holddal több szántóföldje, 14 millió holddal több erdeje, s a természetből gazdagon megáldott folyói, egészséges levegője s kiaknáthatlan kincseket rejtő hegyei és bányái mind eltörpülnek ezek Anglia őriási ipara mellett!!!

Sőt főfoglalkozásunk, az őstermelés illetve gazdaság terén is határozott vereséget szenvedünk Angliával szemben, hiszen Anglia egy holdon majdnem annyi búzát termel, mint mi kétfőn.

Nincs-e tehát fényesen beigazolvva, hogy nem a természet áldása teszi gazdaggá az államot.

És mi az oka Anglia e nagymérvű vagyonsodásának?

Korántsem gazdag gyarmatainak jövedelme, de igenis az a főtényező, hogy ott 22 százaléki, még nálunk csak 4 százaléki foglalkozik a népességnek iparral.

Ezért fordulok én hozzátok Orosháza iparosai.

Igaz, hogy ti csak egy cseppje vagytok hazánk iparosai tengerének, de egy hadsereg is csak egy várhatja joggal a diadalt, ha minden egyes tagja teljesíti kötelességét. Majd egy ostromon át folytonosan harczolva tartottuk fel magunkat, most azonban szemléni téren kell megküzdünk hazánk, nemzetünk fennmaradásáért.

És e küzdelemben kétségtelenül az iparos osztályra vár a legnagyobb feladat.

Kizárólag ő általuk érhető el azon cél, hogy a behozatal és kivitel közt helyre álljon a kedvező egyenleg.

Ez azonban az egész országra kiható intézkedéseket igényel, még nekem céloim csupán községgünk terén mozogni.

Néhány év óta szép haladást tanúsítanak községgünk iparosai.

Tól esett látunk társulataik keletkezését, részvételt kísértük egyleti életük mozzanatait, s örömmel szemléltük legközelebbi jól sikerült, szép reményekre jogosító kiállításukat.

De ha mindezeket látva örömmel szívesen engedünk nyilvánulást, szabad legyen másrészt némi megjegyzéseket közlő társulatunk.

Mielőtt azonban ezt tennék, előre bocsátjuk, hogy semmi egyéb, mint az ügybizalom és jó akarat vezérli tollunkat.

Általános panaszként hallánk említeni az egyes társulatok gyengőségét — anyagilag — minél fogva képtelenek: nagyobb szabású vállalatokba, — minők az első általános ipartársulat alap-

szabályainak I. § 3-ik pontjában jelezve vannak bocsátkozni és alapszabályaikkal foglalni egyéb célok felé haladni. Továbbá panaszkodnak, hogy egyleti életük haladása dacára a nagyközönség elismerése, rokonszerve és támogatásával nem dicselkedhetnek.

Tekintve, hogy e panaszok nem alapvetőliek, némi orvoslásul indítványozzuk a következőket:

A) A társulás és egyesülés előnye a szétforgácsolt erők egyesítésében áll. — Regi hasonlat, de mindég igaz marad: „egy szál vesszót könnyű eltörni, de 20—30 együtt még a fokozott erőnek is ellent áll.”

Igaz ugyan, hogy iparosaink e korszerű eszmét megértve társulattá alakultak, de csak fél munkát végeztek, mert a helyett, hogy egy élet-eros jól szervezett egyület alkottak volna, megosztottak s így keletkezett 4—5 társulat, mi által a kitűzött célt legfeljebb megközelíteni sikerülend, mert még mindég kénytelenek érezni a megosztott erők szíbbasztó hatását, vagy alig le tudnak képesek elviselni a kevesebb számú tagokra aránylag jobban súlyosodó terhek viselését. Miből kifolyólag ezennel indítványozzuk: egyesüljön községgünk minden iparosa egy társulatba, s legyen ennek „Orosházi általános ipartársulat” a neve.

Nem szolgálhat ennek akadályul egyik vagy másik társulatnak előnyösebb anyagi helyzete, sem némi apróbb személyes kérdések, ezeket egy kevés szakértelem és jó akarat könnyen elháríthatják.

Másrészt azonban megmérhetlenek előnyei. Egy közel ötszáz tagból álló társulat jót átgondolt gyakorlati alapszabályokkal még egy részről elvitathatlan tekintélyt keltenek magára, másrésztől a győzelem biztos tudatával haladhatna kitűzött célja felé.

Talán fölösleges is javallanunk, hogy ezen egyesült társulatnak a foglalkozások rokonszemélyre való tekintettel, szakosztályokra kellene osztani, s a fő választmány csupán a társulatot általában érdeklő ügyekben intézkednék.

B) Alig képzelhető egyület, melynek az elkülönülő rendszer, egy vagy más tekintetben hátrányára ne válnék, miből következik, hogy ennek ellenkezője csakis károsos lehet.

Emellett meg tartjuk észszerűnek a társulat alapszabálya azon kitűzést:

„A társulat tagja lehet minden iparos, ki Orosházán vagy ezen körzékhez tartozó területen hasonló vagy különböző ipart, az ipartörvény köteleinek megfelelőleg s általában gyakorol” — mért legyen ez szükségkép iparos? miért nem szabad egy orvosnak, földművelő illetve ortokosnak, kereskedőnek, ügyvédnek, papnak sat. belépni a társulatba?

Nem lehetnek-e a társulatnak olyan ügyei, melyek elintézéséhez másnével képzettség igényeltek?

Nem válnak-e hasznára a társulatnak azon árték, mit ezen tagok évi díjak gyanánt fizetnének?

Vagy ha már éppen annyira féltékenyek heikorményszatokra iparos polgártársaim! hát akkor módosítsák ezen részt az alapszabályoknak

napra utnak is indítottak és, mint emlékszem, 1853. vagy 1854-ben csatába vitték a görög ellen a törököt akarta mondani Szerk.) hol két sebet kaptam, még pedig vágással a jobb kezem és fejem bal részére. A csata tartott mint egy öt hónapot. Orosz katonai szolgálatom alatt a következő városokban feküdtünk, illetőleg elhelyezve voltunk, u. m. Belonó, Sziló, Szabari, Blangovics, Vádió, Rovaczbán.

4. kérdés. Adja fel a kért emlékezet és tudomása szerint, hogy mintegy hányan voltak kinn Oroszországban Magyar- és Erdélyországból és azok közül nev és születéshely szerint, kiket tud megnevezni. Voltak-e azok közt műveltebb emberek és név szerint kik, végül nevezze meg azokat is, kik tudomása szerint hazájukba visszatértek?

Ad 4. Mi együttesen magyar- és erdélyországiak, mint értesültem Pétervárt 2775-ön voltak magyarok, románok, szászok, izraeliták és még más nemzetbeliek is. Pétervárról több irányban szét lettünk osztva s ott helyett csak 482-en maradtunk. A Pétervárt maradtak közül haza indulásunkkor Pétervárról még a következők maradtak ott, de mint értesültem, azok is indulóban voltak hazafelé, még pedig:

Egy Petőfi nevezetű, mivel többször személyesen beszéltem, hozzávetőleg kora 60 év felé jár, ki magát nős és gyermekesnek mondotta Magyarországon. Ezen úri ember nem volt beosztva a hadseregbe, hanem előbb az olombányában mint munkás, később ugyanott mint felügyelő volt, kit azon minőségben ott is hagytam. Ezeken kívül műveltebb emberek voltak még Tóth László a Kunságból, Virág Péter Kecskemétről, Kis István Szolnokmegyéből, Nagy Gábor Török-Szent-Miklósról, Balog István Szegedről, Kovács László Szegedről, Horváth Gábor Brassóbról, Vizi Ferenc Koronkáról és Tóth Tándor Déváról.

Továbbá a néposztályból a következőket ne-

vezhetem meg: Kis Ferenc Erdély mezőségi Horvát Gábor cigány-szent-györgyi, Tóth Péter nagybányai, Pataki Sándor és Nagy Imre Magyarországból, végre Tóth Sándor Alsó-Szováthról, ki mint beteg Olaszországban visszamaradt.

A fentebb összes megnevezettek közül velem Kolozsvárig megérkeztek Kovács László szegedi, Vizi Ferenc koronkai és Bartha Miklós szász-keresztúri, kit előbb említeni elfelejtettem. A többi megnevezettek, Tóth Sándort kivéve, ki, mint mondan, Olaszországban visszamaradt, velem Pétervárról nem indultak ki, de hallomás szerint azok is elbocsátandók lettek és lesznek, ezt onnan is állítom, mert parancsolatba volt kiadva, hogy kik fegyver alatt voltak, a fegyverek beadására.

A megnevezett különlevők közül eljövetelemkor bányamunkán maradtak: Petőfi (Gyanus), hogy keresztnéve a jegyzőkönyvből mindenütt ki van hagyva. Szerk.) Kiss István Nagy Gábor, Tóth Sándor Déváról, Kis Ferenc, Pataki Sándor és Nagy Imre. Fegyveres szolgálatban maradtak Tóth László, Virág Péter, Beteg István Horváth Gábor Brassóbról, Horváth Gábor Czigány-Szent-Györgyéről és Tóth Péter.

Mindnyájan egyenkint külön orosz utlevéllel lettünk ellátva, melyet én előmutatni azért nem tudok, mert hazaérkeztem után Mőcsra mentem magam a csendőroknél jelenteni és ugyanott egy Nagy Ferenc nevezetű író emberrel kérvényt csinaltattam a belügyminiszteriumhoz, hogy valami szolgálatot nyerhessek és utlevelemet azon kérvényemhez csatoltam és postán felküldöttem, melyről postavevényem van, de azt magamma ide el nem hoztam.

5. kérdés. Miféle nyelvet beszél? ad. 5. Csak magyarul és oroszul, a román nyelvet tudtam, de elfelejtettem.

Felolvasás után bezaratik és fölolvastatik. **Manases Daniél, Komis Lajos.** néviró Kozma, sz. bíró.

akként, hogy: a tagok feloszlanak pártoló és rendes tagokra, rendes tag kizárólag iparos, pártoló azonban bárki is lehet, ha a megutározott évi pártolási díjat fizeti” úgy, mint a tűzoltó-egyletnél szokás.

Ez által ha egyéb eredmény nem éretnek is el, de a penztár okvetlenül gyarapodnék.

Sőt szerintünk nem lenne felesleges helybeli vagy vidéki olyan együletek, kik az iparosság ügyében érdemeket szereztek tiszteltet béli tagság címével megtisztelni.

C) Az egyes iparcikkék előnyös értékesítése a kézműipar fejlesztése, a vevőközönség megnyerése és a társulat jövedelmének gyarapítása végett indítványozzuk: „Egy általános áru csarnokkal egybekötött bizományi illetve tudakozódó intézetnek” a társulat által leendő felállítását.

Erre nézve kívántatnék egy a község belsejében fekvő elegendő térs helyiség, hova minden egyleti tag eladásra készített munkáját beadná, melyet előbb szakértők megvizsgálnának s ha alkalmasnak találják, akkor sorszámat kapva a csarnokban elhelyeztetik, s az eladó által bemonodott utolsó ár a fekönyvbe ugyanezen sorszámmal mellé bejegyeztetik.

Ennek előnye a vevőre nézve, hogy az előtte levő különfajta és nemű készítményekből még egyrészt nagyobb választéka lehet, másrésztől, az anyag és munka helyességéről, — a bírálat folytán — és az ár komolyságáról teljesen biztos lehet, mi a közönségre nézve nem csekély nyugalom.

A vevőközönség ezen előnye előidézi az eladó iparos hasznát illetve arucikkének értékesítését.

Előnye továbbá ezen árucarnoknak az iparosokra nézve, hogy munka-szünet alatt is, azaz midőn nincs rendelt munkájuk, arra lesznek ösztönözve, hogy valami keresett, észszerű, ügyes és solid kézművet állítsanak elő s küldjék a csarnokba, minek ismét kettős a haszna, t. i. az időt értékesíti, s az izlést és ügyességet fejleszti, miáltal viszont az ipar előre halad.

Haszna továbbá ezen csarnoknak, hogy általa a szegény de egyébként ügyes iparosnak mód nyújtatik renomméja megalapítására, ügyességének fokozására, s jövedelmének emelésére.

Ugyanis a mindennapi tapasztalat igazolja, miszerint sok szegény sorsu, kiválóan ügyes iparos nem rendelkezővén annyi forgó tőkével, hogy valamely látogatottabb helyen, jól berendezett csinos üzletet nyithasson s ezáltal a vevőket magának meggyerhesse, kénytelen elhuzódni valamely olcsó, tehát félreeső helyre, hol hasztalan fejtené ki izlésének és ügyességének tárházát! nem találva pártolóra, lassan-lassan kiirt belőle minden genialitást a megélhetés gondjaival küzdelem.

A társulat jövedelmének emelése czéljából hasznos lenne ezen árucarnokkal egyesíteni a bizományi és tudakozódó intézetet, mely intézet egybekötve a cselédek elhelyezésével, annyira kívánatos és hezagpótló vállalat lenne községgünkben, hogy tisztességes jövedelmet biztosítsa a társulatnak.

És véleményünk szerint valamely irni-olvadni jól tudó ügyes iparos képes lenne megfelelni ezen hivatások mindgyikének, kiknek javadalma-zása lehetne a lakoson kívül a jövedelem bizonyos hanyada.

Azon remény kecségtel bennünket, hogy az itt felsorolt indítványaink hasznára válnak iparosainknak, miért is az őszinte érdeklődés és rokonszerv melegével ajánlom beható figyelmükbe, s ha majd a kívánt siker csak részben is mutatkozik, vigasztalni fog a tudat, hogy a nagyfontosságú ügy előhaladásához egy porszemmel én is járultam! **P. Gy.**

Felhivas.

Prag József helybeli kereskedő ur által megkerestettünk az alábbi sorok közlése végett, melynek midőn lapunkban örömmel sietünk tért engedni, s az adakozók nevei közlése czéljából önálló rovatot a legszívesebben nyitunk; egyúttal felkérjük községgünk és vidéke igen tisztelt hölgyeit; hogy más városok példájaként, karolják fel e nemes eszmét, s azt támogatni illetve lelkes közreműködésük által előmozdítani kegyeskedjenek. — sz. —

„Tisztelt szerkesztő ur!”

Megvagyok győződve arról, miszerint Orosháza nemes közönsége is részvét és érdeklődéssel viseltetik török testvéreink iránt, kik kénytelenek élethalál harcot vívni, őket igazságtalanul megtámadó ellenükkel a muszkával.

A harcz már dühöng, bőven szedi aldozatait, s az elhaltak özvegyei és árvai, s a sebesültek czrei kiáltanak segítség és enyhülésért.

Halljuk meg e kiáltást és siessünk segílyt nyújtani mi is úgy, miként a török nyújtott segílyt a magyarnak a veszedelem idején egykor, menhelyet adván és opolván a hazából kibujdosni kényszerült véreinknek.

A hazában szerinte megindult az adakozás küzdő török testvéreink részére.

Vegyünk mi is részt a nemes versenyben, adakozunk tehetségünkhez képest a mit adha

tunk. Adjunk pénzt és sebkötőket, készítsünk gyermekeinkkel tépést az égő sebekre.

Nyisson t. szerkesztő ur becses lapjában e czélra egy állandó rovatot, melyben a szíves adakozók nevei közöltetnének.

Az adományok egybegyűjtésére és továbbítására készségesen ajánlom fel magamat, mert azt hiszem, hogy szolgálatot tehetek ez által azoknak kik szíves készséggel adakoznának ugyan, de adományaik illeto helyre juttatására nézve nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel.

Kérem e szerény felszólalásomat párfogólag fogadni és annak b. lapjában tért adni. stb. Orosházán 1877. június 8.

Prag József.

Főpásztori látogatás.

(Folytatás.)

Másnap délután érkezett a vasuton b. Radvánszky, a kényakerületi superintendens világi felügyelője, egy kiválóan érdekes antik magyar alak, ki 71 éve daczára, szemében ifjú tüzzel, oly élénk erőteljes alak, hogy szinte jól csik szemünket rajta pihentetni. T. Székács inspektor úrnak jutott a szerencse vendégül fogadhatni.

Június 10-én vasárnap délelőtt 9 órakor vette kezdetét az ev templomban az egyházi látogatás ünnepélye.

Torkos Károly lelkes úr valóban mesteri szónoklattal elmondott keneteljes beszéde után, főtitizelendő superintendens úr az oltár elé állva ékes szavakkal adá elő az oroshazi egyház történetének és viszonyainak vázlatát; s meleg hangon hívta fel az egyház tagjait, az egyháziasság és áldozatkészség terén, Atyáik nemes példái követésére.

Utána tisztelendő Koren Pál lelkes úr mint egyházlátogatási jegyző olvasá fel a látogatás eredményéről felvett jegyzőkönyvet.

Végül b. Radvánszky felügyelő ur tartott egy szívhez és értelemhez egyiránt szőlő vallásosságra, hazafiaságra, vizsgálódások kerülésére, és áldozatkészségre buzdító jeles beszédet, mihez szabad legyen hozzá tennem, hogy a nemes báró nem csak szóval, de tettel is megszerte elől jár az egyháziasság terén; egyházi célokra ugyanis felügyelővé lett elválasztása alkalmával 20000 frt készpénzt adományozván.

A templomi ünnepély véget érvén, b. Radvánszky felügyelő ur a presbyteriummal együtt azonnal a Harsányi-féle iskola helyiségébe ment, a presbyterium által beadott azon kérvényre válaszolandó, mely a papi hivány leszállítása véget adatott be, és erre mint értesültem, a folyamodókra nézve nem kedvezően nyilatkozott.

Már ekkor 12 óra rég elmúlva, Torkos Károly lelkes úr lakásán gazdagon terített asztal varta az ünnepély vendégeit, hol a szíves házi gazda kedves családja ügyességét és fáradozását, méltán dicséré a jeles ebéd, minck fűszerűl számos kitudó toaszt mondatott; s ezek közül kiválóan hallám említeni, a főtitizelendő Superintendens b. Radvánszky, Dáni József Eördög Lajos, és Torkos Károly urak által mondottakat.

Június 11-én az az hétfőn az iskolákat látogatta meg a főtitizelendő ur, s mint hiteles forrásból tudom, az épületek és tartozékaik állapottal egyáltalában nem volt megelégedve, sőt hátrazott rosszsalását nyilvánítá.

Délután pedig az 5 órai vonattal, Sárkány József esperes, és Koren Pál egyház jegyző, kíséretében H.-M. Váshelyre tavozott körünkől a főtitizelendő ur. Kísérje áldás és szerencse faradság teljes utain!!

(Vége következik.)

Levelkezés.

Orosháza, 2877. június 9. *

Az oroshazi ág. hitv. evang. egyház iskoláinak közvizsgálja f. év május 29. 30. 31. és jun. 1-5. napjain tartattak meg iskolavizsgáló körlelkész, az esperesség részéről tiszt. Kemény József mukai lelkes úr. Egy pár vizsgán mellette láttuk, mint vendéget ugys. Bánhegyi István megyei tanfelügyelő urat is, s talán ezen körülménynek lehet köszönni, hogy a jelen ezen helybeli értelmiség is szépen, legalább szebben volt képviselve, mint egyébkor. Követésre méltó szép példaként megemlítendő még, miszerint t. Palóczy Lajos helybeli gyógyszerész ur 3 drb. ezüst huszart adott át körlelkész urnak, hogy a legszorgalmasabbakat megjutalmazza. Ezenkívül ösztöndíjt adtak meg a Bekési gazdasági egyesület és t. Tavasz János ur, mint a helybeli ev. egyház felügyelője. Az első Mokry Samuelnek a „Buza tultermelés káros volta“ című művét, ez utóbbi pedig kis imakönyveket Statistikai adataink az iskolalátogatás tekinetében a következők:

1. Kovács István iskolájában. Beírottak száma 231. Jelenvolt a vizsgán 123. Elhalt 1. Összes mulasztás 4105. Igazolt 998. Igazolatlan 3107.

* Hasonló tárgyú közleményt hozott ugyan már lapunk utóbbi száma is, de ugy a nevelésügy fontossága, mint ezen levél kitünősége és pontossága, kedves kötelességünk teszi annak közzétételét. Szerk.

2. Sass István iskolájában. Beírottak 190. Jelenvolt 146. Összes mulasztás 2205. Igazolt 383. Igazolatlan 1822.

3. Gollán Mihály iskolájában. Beírottak száma 217. Jelenvolt 127. Összes mulasztás 5124. Igazolt 1708. Igazolatlan 3416.

4. Kovács János iskolája. Beírottak 255. Jelenvolt 191. Összes mulasztás 3234.

5. Ritter János iskolája. Beírottak száma 177. Jelenvolt 115. Összes mulasztás 1620. Igazolt 599. Igazolatlan 1021.

6. Bertalan István iskolája. Beírottak száma 311. Jelenvolt 130. Összes mulasztás 7910.

7. Harsányi Sándor iskolája. Beírottak 126. Jelenvolt 81. Összes mulasztás 1965. Betegség miatt 361. Igazolt 256. Igazolatlan 1348.

A fentebbi adatokból kitünik:

a) Hogy tanulóink kivétel nélkül növendékekkel teltterhelve vannak. Az 1868-ik 38. t. cikkben kimondva van, hogy egy tanító rendszeren nem taníthat 80 gyermeknél többet s rendkívüli esetekben arra az iskolai felkészés adhat engedélyt. Sőt ugyanezen t. cikkben kimondva van az is, miként az újonnan építendő tantermek 60 gyermekre rendeztessenek be. Ezen t. cikk azt bizonyítja tehát, hogy a magyar törvényhozó testület átlátta azt, miszerint 60 gyermeknek vezetése és gondozása egy tanítóra elegendő há munkálkodásitól sikert ohajtnak s a 80 gyermeket a törvény alkotásakor csakis kedvezményképen engedte meg, mely idővel megszüntetendő. A mi iskoláink növendékeinek száma pedig messze túlhaladja e számot, tul ennek kétszeresét a legtöbb esetben s egyben tal annak háromszorosát. A nehézségek meiyekkel a tanítóknak küzdenie kell, mindenestre figyelembe veendő.

b) Kitünik továbbá, hogy 7 iskolában 7 tanító összesen 1047 gyermeket oktatott a lefolyt évben. Ezen szám, ha a helybeli evangélikusok lélekszámát 14 ezerre tesszük, megfelel 10%-linak. Az 1407 gyermek közül jelenvolt a vizsgán 942, hiányzott 465 vagyis 33%-töbi. Ezen elmaradása a gyermekeknek jelentékeny baj, melyet a közönség is érez. — Gyógyítását azonban sokan az által reménylik elérni, ha a vizsgálatokat korábban tartjuk. Ez esetben mindenestre előnének azt, hogy a vizsgákon több tanuló jelen lenne, de utána még tömegesebben maradnának el, mint jelenleg. Az ily orvosság rosszabb a semmiel, azért ne is kérjünk belőle. A gyermek nem azért jár iskolába, hogy vizsgáljon, hanem azért vizsgáz, hogy bemutassa mit tanult. Úlvösebb dolog sokkal, ha évenként 9 hónapot tanul a gyermek s nem vizsgáz, mintha 4-et s vizsgáz. Azért a vizsgákat inkább hátrább tegyük, ne előbbre. Orosházát, a legnagyobb magyar községet méltán megilleti, ha nem is a 10. legalább a 9 hónapos szorgalmi idő. — Hogy a három havi szünetet hogyan kellene legezészerűbben felosztanunk, arról máskor beszélék, ha t. i. t. szerkesztő ur megegedi. **)

Vegyesek.

— Nyilvános köszönet. Főtitizelendő Dr. Szerberényi Gusztáv bányakerületi evang. püspök úr, bányalvi evang. egyházban jun. 8-án tett Canon-szerű egyházlátogatás alkalmával jelen volt Te kintetes Eördög Lajos főszolgabíró ur hitbuzgalmának és szívósságának nagymérvű tanujelét adta, azon ígérete által miként a bányalvi evang. egyház kelyhének újból meg aranyoztatását magára vállalta. E nemes tettéért a főszolgabíró urnak, egyháza nemében a legszíveisebb köszönetet nyilvánítani elmulasztatlan kötelességemnek ismerem. **Baros Károly** bányalvi evang. lelkes úr.

— A Gyopárosnak haszonbérbe adása irant 76 aláírással egy kérvény, és külön ismét többek által aláírva egy kész ajánlat adatott be a községi képviselő testülethez. Ez azonban f. hó 15-én tartott ülésében el szavazattal 13 ellen, mindkét beadványt indokoltas nélkül elutasította — Bővebben a jövő számban.

— **Csonka János** vendéglős f. hó 16-án nyitotta meg a pesti utcán Domoki-házban „Sörforráshoz“ címzett vendéglőjét halpaprikással.

— **Beküldetett.** — Folyó hó 24-én d. u. 5 órakor Orosházán az Újvilágban gyakorlati előadást tartandók a méhészetből. Felhívom azért a méhészet minden redü és rangú barátait, s a szépet a hasznossal egyesíteni tudó nagyérdemű közönséget, hogy minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek. Tisztelettel vagyok Bányalván 1877. június 15. **Nagy Zsigmond** méh: egyleti titkar.

— **Párbeszéd** ama bizonyos két polgár között: 15-6 polgár. Nem adhatna kee köcsön egy L. meg egy P. betűt? 2-ik polgár. „Bizony nem sziveskedhetek vele de menjék a pesti utcára ott egy fakereskedőnek a tábláján van fölösen ép, pen ez a két betű.“

— A „K. N.“ szerint. Zubovics Feodor e hó elsefén mutatattott be Gr. Széchenyi által a török szultannak. A szultán személyesen fogadta Zubovicsot, kilegnagyobb meglepetésére a szultán dolgozó szobájában látta a magyar jogász-küldöttség arczképcsoportját gyémánttal kirakott keretben.

— A községi városházán mint a „V. K.“ írja — diszlett kétféje sast június 9-én este 9 óra-

**) Örömmel várjuk íg. rete bevaltást. Szerk.

kor végre valahára bemeszelték. A kőművest, ki ez eltüntetéssel foglalkozott többen megven légeltek, két frt ára ételt és italt, s hegyibe még egy üveg pezsgőt fogyasztott el. — Ilyen napszámmért talán hajlatdó lenne valamennyit bemeszteni? (a szedő.)

× **Nöbel einundzwanzig.** Engedje meg szerk. ur nekem ezen a czimza — ad norman Lenhossekiádák — egy jámbor czikk-sorozatot kezdőnem, annak emlékére, hogy 21 képviselő szavazott a Gyopárosnak furdővé alakítása ellen. Nró. 1. — . — Tud-e kegyed zongorázni? meg lehet, hanem még nem próbáltam, de ha az a 21 képviselő a nélkül, hogy valaha próbálta volna azt hiszi, hogy ért a chemiához, hát akkor mért ne rejlenők én bennem is valahol zenetudomány? Nró. 2. Dr. 1/21. a kenderáztatás reudes tudora: „Tudják-e kelmetek minő órá a kender? úgy-e nem tudják, no majd megmagyarázom hát én. A kender édes atyámfiai olyan eros, hogy nemesak azt a vizet látja el — tudja a kú mi módon — gyógyerővel, melyben ázik; de még azután is hiába ütök, verik, tépik és cibálják a kötelesek még mindég marad neki annyi ereje, hogy kötél alakjában képes egy embert megtartani. Hallgatosag: „aúnye!! hogy tartsa meg kígyelmedet is!!!. az úr Isten!! —!! Nró. 3 Szükséges-e és hasznos-e a furdés? Egy hang a 21-ből: „Én mióta a bába megfurdostott, sohasea furdtem még is megvagyok erőben egészséghen, tehát nem szükséges a furdés.“ Nró. 4. Tisztaság és egészségi szempontból kívánatos-e, hogy az emberek a búzós kender, a lovak és egyéb állatokkal együtt furdójenek? Több hang a 21-ből: „A ki olyan finnyás, hogy még a kenderet és az állatokat is utálja, az menjen máshová furdni.“ Nró. 5. Hát az helyes-e, hogy a Gyopároson leányok, nők, fiúk és férfiak együtt vetkőznek, furdójenek sat.? Egy hang a 21-ből: „A ki olyan szigyenlős, maradjon otthon.“ Nró. 6. De hát mondják meg az okát miért nem akarják, hogy a Gyopárosból a községek egy krajcz r kiadása nélkül, szépen jövedelmező népszerű gyógyfurdó alakittassék? 21 hang: „Hát azatart magunk sem tudjuk, de azért még se engedjük!!!!“ — **Makó.**

× **Folyó hó** 12-én községek egyik uri házána kedélyesen tölték el „Antal“ estéljét szíves barati és ismerősi körben, midőn a jó kívánatok számat a következő kedves költemény is szaporitá:

E . . . y A . . . névnapjára.

Bar az évek elhaladnak
Jó kedélyed megmaradon,
S bár a gondok megmaradnak
Vidamságod el ne hagyjon.
Pinczéd jó egri verese
Csak egészségedre váljon
A bajusod kipederve
Mindig jó hegyesen alljon
A boldogság családotban
De soha se érjen véget,
S bővelkedve barátokban
Ugy áldjon meg az ég Téged!

X.

Irodalom.

Mehner Vilmos kiadónál megjelent és hozzánk be- küldetett: „Csok jasi! A török küldöttség látogatásának emlékkönyve“ Irta Dr. Brodi Béla. — A számos képpel és a két nemzet jelvényeit török-magyar színekben feltüntető díszes borítékkal ellátott album kilencz ívre terjed s részletes leírását tartalmazza a Korvinák vis- szanjándékozásának és a török küldöttség magyarországi látogatásának A könyv a következőképekkel van díszítve: Abdul Hamid szultán arczképe és névjegye (thur- nija). — Masztafi Tahir Bej. — Emléklap a Korvina-kodexekből. — Korvina-czimlap. — A küldöttség bevonulása Budapestre. — Seikh Szulejman Efendi. — Huszai Bej. — Hodsa Mehemed Efendi. — A küldöttség csoportképe. — Gül Baba sírköpolójában. — Fák- irásmenet a küldöttség tisztelőire. — Abdul Kerim diszkardjának átadása. — Valamennyi kép a magyar mel- lett egyaz eszmind török aláírással is el van látva. Az emlékkönyv ára 1 frt 25 kr., diszkötésben 2 frt 50 kr. Kapható Mehner Vilmosnál, Budapesten, Kalap-utca 4. sz.

Szám és betürejtvény.

Irodalmi.

1526. aug. 29.
1849. oct. 6.

A megfűjtök közül elsőnek kisorsolt név tulajdo- nosa nyírta „Könyv és Mosoly“ című köteményfü- zért jutalmul. A megfűjtösek július 1-ig küldendők ha a szerkesztőséghez.

Sorsbuzas.

Bécs június 9-én **3. 2. 54. 31. 51.**
Brum „ 13-án **90. 15. 57. 53 4 1.**

Szerkesztői üzenetek.

„Vilmához“ czimú vors írójához Orosházán. Nem bászalhatjuk

K. A. urnak Orosházán, Erről a hétről elküsztt. A. urnak Szegeden. Kedves köldeményt csak is a jövő számban adhatjuk.

Felelős szerkesztő: **Praznovszky Gyula.**

Kiadótulajdonosok: **Böhmés Patzauer.**

Új vendéglő.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Orosházán, pesti utca, Domoki-féle házban ujonnan berendezett, a „Sörforráshoz“ címzett

Vendéglőmet

megnyitottam, s azt minden igényeknek megfelelőleg berendeztem. Főtörekvésem oda lesz irányozva, hogy **kitűnően készített étkekkel, különféle legjobb minőségű borokkal, dupla kőbányai márcziusi és bottella serekkel, pontos és gyors szolgálat mellett t. vendégeim megelégedését kiérdemelni és tartós pártfogásra biztosítani képes legyek.**

Becses pártfogást és számos látogatásért esd

Csonka János,
vendéglős.

Tudósítás.

Alólirott tisztelettel értesíti az orosházi t. közönséget, hogy a német nyelv alapos oktatására, és mindenféle női kézi munkák elkészítési módjára pontos és jutányos feltételek mellett tanfolyamot nyit. Értekezhetni lehet 18-ig Bányai utca 1229. sz. a házban, **Makula Jánosnál.**

Tisztelettel

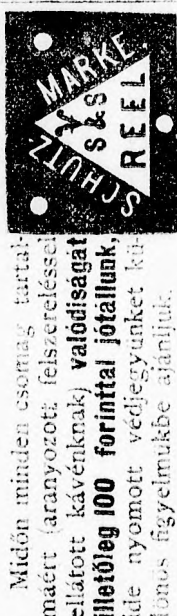
FETTER ANNA.

Bátorkodunk

t. c. gazdasszonyainkat

egy nagy takarékoságra nyelmeztem, mely a kávénak **füge-kávéval** együtt főzésből áll. Ezáltal két-féle előnyt nyerhetni. Az 1-50 : n kávénak íze tökéletesen javul; 2-ik előnye megismerés megtekintést szerez. Érdelgő a megismerésre fölkeretnek

Valódi fűgék-kávék

Schmidt Viktor és fia.

és k. szabadalm. gyárak **Bécsben.**

Raktár Orosházán:

F. E. S. J. O. Z. S. F. I. E. I.

Új fakereskedés Orosházán.

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy épen most érkezett egy nagy szállítmány a legjobb minőségű

épület-, tűzi- és bognárfából,

valamint

valódi **mohácsi kovács szénből,** melyből 30 kr. 20 liter.

Pontos szolgálat, jutányos árról és kitűnő anyag-ról kezeskedünk

Tisztelettel
Neustädtl és Drucker.

Eladó vagy bérebe adandó.

A szentesi utcán lévő Weinberger Lipót-féle kétsarokra nyíló ház bérebe adandó, vagy örök áron eladandó lévén, a bérleni vagy megvenni szándékozók ez-iránt értekezhetnek Stern Sámuel főtéri boltjában vagy Weisz Lipót úrnál Orosházán.

BUDAI KIRÁLY-KESENYVIZ
MATTONI-féle
MATTONI és WILLE. BUDAPESTEN
Budai keskenyút-utcsónak tulajdonosai.

Szalonna

nagyobb és kisebb mennyiségben kapható

Bellák Miksánál
a Mayer szállodában.

Fűszerkereskedési jelentés.

Alólirott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a szerencsétlen tüzeset folytán elpusztult

fűszer-, anyag-, festék- és rövidárú kereskedésemet

átalakítva, minden igénynek megfelelőleg ujonnan berendeztem, azt meg is nyitottam

Midőn ezen körülményt a n. é. közönség figyelmébe ajánlom, nem mulasztatom el egyuttal eddigi nagyrabecsült pártfogásáért őszinte köszönetemet nyilvánítani; kérvén továbbra is fentartani ezen pártfogást, és bizalmával a jövőben is megajándékozni sziveskedjék. Igérem, hogy miként eddig, ugy ezután is főtörekvésem leendő pontos szolgálat s a legjutányosabb árak által mindenkor kiérdemelni és magamévá tenni vedim pártfogását és bizalmát

Tisztelettel

ROSENTHAL M.

Tudósítás.

Alólirott tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy rövid ittléte alkal-mával, **sírkövek ujítását utána metszését és aranyozás-át, továbbá képek és tükör-rámák aranyozását** ugy-szinte **vasrúcsoszatok bron-zírozását** pontosan és jutányo-san elkészíti. Lakik Pronay-féle ház Weinberger vendéglőjében.

Tisztelettel

KRAUSZ M.